

GAZETA KRAKOWSKA

NR^o 41

Z KRAKOWA DNIA 22 MAJA 1825 ROKU W NIEDZIELE.

Z Warszawy d. 14 Maja.

Sejm Królestwa Polskiego otwarty został na dniu wczorajszym w porządku Programu:tem przeniesionym. Nim do opisania tej uroczystości narodowej przystąpimy, poświęcamy udzielić czytelnikom naszym Mowę Najjaśniejszego Pana mi na z Tronu w języku Francuzkim do obu Izb połączonych.

M O W A

Najjaśniejszego

CESARZA i KRÓLA,

Miana przy otwarciu Sejmu Królestwa
Polskiego dnia 13 Maja 1825.

w Warszawie.

Reprezentanci Królestwa Polskiego!

Kiedy przed czterema laty rozstałem się z Wami, smutne wypadki zrodziły były powszechną w Europie niepokojność, która szczęściu wszystkich narodów zagrażała. Chcieliśmy, aby czas ustalił wyobrażenia, namierzył i usmierzył. Opóźnieniem zostało trzęsienie Wasze zerwanie; lecz pewnie jest to, iż ta przewłoka utrowała przed Waszymi pomysłny skutek; i z prawdą wem stawiając, wśród Wasz upodobaniem, przejęty jestem wszystkimi uczuciami tego

przywiązania, którego Wam tyle dałem dowodów.

W upłynionym, od ostatniego Sejmu, przeciągu czasu, wierzy moim obowiązkom i obwołanemu Wam postanowieniu, skoro dostrzegłem zarody rozprężenia, oparłem się ich rozwinięciu. W chęci utwierdzenia dzieła mego, zapewnienia jego trwałości i zaręczenia Wam spokojnego onegoż używania, dołałem jeden artykuł do kardynalnego prawa Królestwa. Środek ten zapobiegający potrzebie wplywu na wybory Sejmikowe i na Wasze obrady, świadectwem jest, że mnie obchodzi utwierdzenie Ustaw, które Wam przewodzą. Innego on nie miał zamiaru; iakoż stała mam ufność, iż Pałacy ocenić go potrafią.

Minister mój Spraw Wewnętrznych, wystawi Wam obraz położenia Królestwa i uskuteczionych działań administracyjnych w czteroletnim przeciągu czasu. Cieszyć się będziecie z szybkiego postępu przemysłu, i przekonacie się, że jeśli rozwój publiczny nie osiągnęła jeszcze tego stopnia, do którego ja z wierzania moje i troskliwość Rządu doprowadzić usiłuję, przyczyną tego

iejdyną jest zatamowanie prawie powszechnie, handlu płodów rolniczych.

Pod innemi względami, ważne skutki zostały osiągnięte.

Ostateczne obrachowanie długu narodowego zbliża się do końca.

Dwa traktaty ustanowiły część tego długu, spadającą na Austeryą i Prussy.

Nowe prawo podatkowe wkrótce będzie mogło oznaczyć wszelkie dochody i ciężary kraju.

Zubny niedostatek w Skarbie zagroził najsroższemu Waszemu dobru. Niedostatek ten już ustał. Przewyżka wpływów użytą będzie sumiecznie na umorzenie długu narodowego.

Rozporządze z Dworem Berlińskim ukł dy w celu urzadzania stosunków handlowych, między Polską a Prussami, nypomyślniey ukończone zostały, w skutku tych szczerych i wzajemnie połączonych skłonności, które stanowią najsroższą podstawę stosunków moich z memi S. rzymierzeńcami.

Konwencyja świeżo przezemnie ratyfikowana, łatwy otwiera odyt handlowi Waszemu zagranicznemu. Co do handlu Waszego z Rossyją, ten codziennie staje się czynniejszym i obzerniejszym. Ułatwienia na takich on się zasada, podwójnie są pożytecznemi, i z względu wzajemney pomysłności, którew postęgom sprzyiają, i z względu nowych węzłów, jakie ścieśnialią między obu narodami.

Długi obciążające prywatne własności ściażnęły szczególną moją uwagę. Projekt solidarnego pomiędzy właścicielami ziemskiemu stowarzyszenia, będzie Wam przedstawiony. Jest on owocem licznych roztrząsań i zdań przez Rady

Wasze Wojewódzkie oświadczonych.

Religiia, to źródło cnót wszelkich, ta konieczna podstawa wszelkich ustaw ludzkich, zdaje się wymagać przejrzenia części Waszego Kodeksu Cywilnego. Deputacyja z Grona Waszego wybrana, przyłożyła się do tej ważney pracy. Roztrząsany przez nią Projekt do pierwszej Xięgi będzie Wam udzielony.

Myśl moja towarzyszyć Wam będzie w wykonaniu Waszych obowiązków. Gotowym będę do przyjęcia ulepszeń jakie mi będą proponowane, lecz nie skłi się do żadnych przywoleń szczęściu Waszemu przeciwnych.

Reprezentanci Królestwa Polskiego! Wolni od wszelkiego wpływu, narażajcie się spokojnie. Przyszłość Ojczyzny Waszej w Waszem jest ręku. Meycie jedynie na uwadze tej dobro, iey prawdziwe korzyści, oddawcie iey wszelkie usługi i takich ona po Waszem zebraniu spodziewa się, i dopomagay je Mi w spełnieniu tych życzeń, i takich nigdy, dla niej czynić nie przestawałem.

Otwarcie Seymu poprzedziło nabożeństwo w Kościele Metropolitanym S. Jana, odprawione przez JW. Skarszewskiego Arcybiskupa Prymasa Królestwa Polskiego, w obliczu Senatu, Ministrów, Rady Stanu, Posłów i Deputowanych, którzy wszyscy zaczęli ważne prace swoje od wzniesienia modłów do Najwyższego o pobłogosławienie ich czynnościom.

Po mianem stosownem do uroczystości Kazaniu przez JX. Kanonika Pawłowskiego, Rada Stanu i Ministrowie udali się na pokoje Królewskie, Senat

zaś, Posłowie i Deputowani do Izb właściwych.

Za zgromadzeniem się Izby Poselskiej, JW. Hr. Mostowski, Minister Spraw Wewnętrznych i Policji, przybywszy do niej, oznajmił jej, że Najjaśniejszy Pan raczył najlaskawiej przeznaczyć JW. Piwnickiego, Deputowanego Cirkulu II. Miasta Kalisza, do przewodniczenia jej obradom, wręczył mu niezwłocznie nominacją na Marszałka, oraz listę Posłów i Deputowanych zatwierdzoną przez Senat.

JW. Marszałek zająwszy miejsce swoje odczytał listę imienną Posłów i Deputowanych, poczem cała Izba oczekiwała na zbliżenie się Deputacyi Senatu, zapraszającej ją do połączenia się z nim.

Dopełnili polecenia tego JW. Senator Woiewoda Bielski i JW. Kasztelan Oedschelwitz, a następnie Izba Poselska przeszła do Senatu.

Po zajęciu miejsca przez Posłów i Deputowanych JW. Ordynat Hr. Zamoycki, Prezes Senatu, wyznaczył JW. Biskupa Woronieza, JW. Woiewodę Wincentego Hr. Krasiańskiego i JW. Kasztelana Fr. Grabowskiego; zaś JW. Marszałek Izby Poselskiej upraszał Jego Cesarzewicowską Mość Wielkiego Xięcia Konstantego, tudzież wezwał JW. Stan: Hr. Sołtyka i JW. Tom: Hr. Łubińskiego, ktorzyby oznajmili Najjaśniejszemu Panu, że obie Izby połączone oczekują drogiej chwili Jego przybycia.

Okazał się Najjaśniejszy Pan powitany u drzwi Sali od JW. Prezesa Senatu, a otoczony Radą Stanu i Dworem, a stanąwszy u Tronu miał mowę w języku

Francuzkim na początku Gazety umieszczona.

Gdy Najjaśniejszy Pan skończył, JW. Stefan Hr. Grabowski, Zastępca Ministra Sekretarza Stanu, odczytał mowę Monarchy w języku Polskim, a następnie JW. Marszałek wykonał przysięgę, Statutem Organicznym Artyku: 119 przepisaną, i miał sobie wręczoną łaskę Marszałkowską, jako znak dostojności przewodnika Reprezentantów narodu.

Po złożeniu przysięgi przez JW. Marszałka, JW. Prezes Senatu w imieniu Senatu, tudzież JW. Marszałek w imieniu Izby Poselskiej, wynurzyli Najjaśniejszemu Panu uczucia wdzięczności za tyloliczne jego dobrodzieystwa, ktorych pamięć niezatarta wyryta jest w sercu każdego prawego Polaka.

Tu Najjaśniejszy Pan zstąpiwszy z Tronu opuścił Izby połączone odprawiony do Swoich pokoiów przez zwyż wymienioną Deputacją, poczem JW. Prezes Senatu dał głos JW. Hr. Mostowskiemu, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Policji, który wystawił Reprezentantom obraz czteroletnich działań Rządu. (Mowę tę później umieścimy.)

Następnie Posłowie i Deputowani udali się do Izby posiedzeń swoich, gdzie JW. Marszałek wezwał JW. Turckiego, Posła Powiatu Plockiego, do sprawowania urzędu Sekretarza Seymowego, który natychmiast w ręce jego wykonał przysięgę Statutem Organicznym przepisaną.

Z Paryża d 6 Maia.

Izba Deputowanych przyjęła d. g b. m. projekt względem upoważnienia mia-

sta Reims do zapożyczenia 80.000 Fr. na zastąpienie kosztów z powodu koronacji Króla na 5 od sta. Nazajutrz przystąpiła do roztrząsania budżetu na rok bieżący.

Wczoraj pojechał Król do St. Cloud. Uroczysty wjazd J. K. Mci do Paryża po ukończonej koronacji nastąpi d. 4 Czerwca.

Ubiór Króla podczas koronacji przy niesiony już został do Tuilleries. Składa on się z atlasowej karmazynowej długiej kamizeli z złotymi galunkami, która w miejscach, gdzie nastąpi namaszczenie, jest równie jak koszula rozcięta; długiej sukni z srebrnej materji, tuniki, dalmatyki i długiego aż do piętek z fioletowego aksamitu Królewskiego płaszcza, przyozdobionego złotem sztytemi liliami, podszytego i obwiedzionego gronostajami; na głowie mieć będzie z czarnego jedwabiu biret z sznurem dyamentow, i częścią stojącemi, częścią na dół wiszącymi strusim i piorami. Na nogach mieć będzie sandały z fioletowego aksamitu z wysztytemi złotem liliami. Po koronacji zawdzięci Król ubiór Wielkiego Mistrza orderu S. Duchy, który składa się z staro-wieckiej wierzchniej sukni, iaką niegdy Rheingrafowie nosili, kamizelki i spodni królem Hiszpańskim, trzewików z srebrnej materji i płaszcza od ramion wiszącego.

Prezydent miasta Reims doniósł Ministrowi Domu Królewskiego, iż poczynił takie urządzenia, że podczas wielkiego zjazdu cudzoziemców do tego miasta na koronacją J. K. Mci, nie zabraknie ani żywności, ani mieszkań. Piekarze złożyli porękoymią, że dostarczą podostatkami chleba, a rzeźnicy obowiązali się dostarczać codziennie po 120,000 fun-

tów mięsa i jeżeli potrzeba więcej, po dozwolonej cenie. Rzeźnicy więcej będą także zaopatrzeni w mięso. — Jeżeli tam są do nabycia meble zkania, po 200 do 300 Fr. od umeblowanej izby.

Prezesowie i dozwolani sekretarze czterech akademij umiejętności, które razem stanowią Instytut Królewski, wezwani zostali, aby znajdowali się na uroczystości koronacji. Takież wezwanie otrzymali Prezesowie konsysterzów Ewangelickich w Paryżu, Strasburgu i Nismes.

Sidi Mahmud, nadzwyczajny Posel Beja Tunetańskiego, przybył tu d. 14° wczoraj miał posłuchanie u Ministra spraw zagranicznych, Barona Damas. Minister zajął miejsce w sali posejskiej, którego otaczało 30 znakomitych osób, Parów, Deputowanych, Jenerałów i Admirałów w wielkich ubiorach. Gdy Posel wszedł do sali, powstali wszyscy, wyjąwszy Ministra, który miał głowę nakrytą; podał Posłowi rękę i prosił go, aby usiadł. Posel odjął mu list od Beja i miał do niego w języku Arabskim przemowę, którą tłumacz na Francuzki przełożył. Gdy ukończyła się dyplomatyczna uroczystość, pytano go iak mu się we Francji podoba? na co odpowiedział: „Gdy wysiadłem do Tulonu byłem uderzony, w Lionie zadziwiony, ale na widok Paryża zapomniałem wszystko co dotąd widziałem.„ Minister zaprosił go na obiad, i w pół godziny udano się do innej sali, gdzie znajdowała się 20 Dams, które zaraz podniosły się z siedzeń, Posel uklonił im się grzecznie. Podczas obiadu jadł dobrze i pił, mówiąc, iż wino Szampańskie piję dla zdrowia. Sidi Mahmud ma 30 lat, jest dużej tuszy,

brunatnego koloru, ma piękną głowę i mowi dobrze po Włosku. Umieriego jest prosty, ale wykwinny. O godzinie 10 odjechał od Ministra. Pojutrze będzie miał uroczyste posłuchanie u Króla.

Xzę Metternich pojechał d. 29 Kwietnia z Nismey do Marselii.

Młody Hr. Lancelot Turpin Ceissé, który pojechał na parę dni odwiedzić swą rodzinę we wsi niedaleko Angers, został od wściekłego psa ukąszony i mimo wszelkiej lekarskiej pomocy umarł w dniu 14.

Posłana Królowi od Baszy Egipskiego słonica gatunku Afrykańskiego, który gatunek jeszcze tu nie był widziany, gdyż znamy tylko Indyjskie słonice, przybyła do Hawru i będzie tu na parowym statku przywieziona. Przybyła także para lwów, a druga jest oczekiwana.

Z Madrytu d. 26 Kwietnia.

Dwór bawi jeszcze w Araniuez. Król wyniósł w wynagrodzeniu byłego Ministra de la Cruz za niewinne ucierpienia na Jenerała porucznika w wojsku. Hr. Barente i P. Sanz, którzy za niewinnego oskarżenie do sądu potiągnięni byli, skazani zostali, pierwszy na cztero miesięczne więzienie w twierdzy, drugi na zawieszenie od urzędu i płacy na takiż czas, a oba na zapłacenie kosztów sądowych.

Wiadomość o pobiciu wojsk w Peru, którąś my z Monjtera pozięcił, sprawiła tu wielkie wrażenie. Odtąd stroniectwo umiarkowane wzięło przewagę nad przesadnym, i policja nie tamuje już tey wiadomości, której potwierdzenie odebrałszy przez prz. byłą w 38 dniach z Puerto-Cabello do Kadyxu galeryę Victerja. Twierdza Callao oddaną już zosta-

ła Kolumbianom. Fregata Nuestra, która w 36 dni z Hawanny do Kadyxu przybyła, przywiozła pisma od Jenerała Vives, podług których na tey wyspie panuje największe zaburzenie i rząd przesyłony jest o przysłanie wojska.

Pod brzegami Kartageny widzieć się daią okręty pod banderą Kolumbijską, które mienią być do konstytucjonistów należącemi. Nie zdają się jednak zabierać do wylądowania.

Od 15go b. m. zaprzestali Francuzi robot około warowni Kadykskich. Jenerał inżynierów, który temi robotami kierował, pojechał d. 18 do Gibraltaru, a ztamtąd uda się do Barcelony.

We wsiach niedaleko Araniuez i Eskurial zbrojne bandy wpadły do domów poborców i zabrały skarbowe pieniądze. Na drodze między Madrytem i Ciudad-Real poczcie dodawana być musi eskorta wojskowa.

W Andaluzyi ciągle panuje susza i zwątpiono o tegorocznych urodzaiach.

Z Rzymu d. 24 Kwietnia.

W wieczór d. 21 Kwietnia uczniowie akademii i collegium Sabinskiego (noszącego nazwisko od Sabinów, którzy jak wiadomo, połączyli się z Rzymianami pod Romulusem) obchodzili 2574tą rocznicę założenia Rzymu.

Jenerał Fiquelmont, Ces: Austrijski Poseł przy dworze Neapolitańskim, przybył tu d. 20 b. m. Xiążę Blacas nadzwyczajny Poseł Francuzki przy tymże Dworze, przejechał onegdaj tędy do Medyolanu.

NN. Królestwo Neapolitańscy znajdowali się w Florencyi na improwizacyi P. Sgricci, której przedmiotem ay-

li Julia i Romeo. Wystawienie uzyskało wielkie oklaski.

Z Londynu d. 30 Kwietnia.

Na wczorajszym posiedzeniu izby niższej Parlamentu Lord Lewisson Gower wniosł, aby Xięża Rzymsko-Katolicy ze Skarbu płatniemi byli. Wystawił ten środek jako zgodny z sprawiedliwością i polityką, i sądził, iż 250.000 funtów szterlingów na utrzymanie Katolickiego duchowieństwa będą dostatecznemi. Podług jego projektu 4 Arcybiskupów pobierać mają rocznie po 1500; 200 Biskupów po 1000; 26 Dziekanów po 300; 200 Plebanów po 200; 800 Xięży po 120, i 1000 innych po 60 Fs. PP. Peel i Goulburn oświadczyli się przeciw temu wnioskowi. P. Hume zezwalał nań pod warunkiem, aby biskupie kościoły z niezmiernych swoich dochodów utrzymywały swych Xięży; PP. Brugham i Plunkett byli za wnioskiem, którego pierwsze odczytanie utrzymało się 205 głosami przeciw 162.

Przedniedzysze pokoje w pałacu Królewskim były nader świetne i liczne. Oprócz Xiążąt Królewskich, pomiędzy którymi Xię Leopold Koburski, obcych Ambassadorów i wysokich urzędników, złożyli J. K. Mei uszanowanie 9 Xiążąt 8 Margrabiów, 38 Hrabiów, 12 Vicehrabiów, 43 Lordów, 23 Admirałów, 57 Jenerałów i mnóstwo innych osób. Deputacyja od Irlandzkich Katolików z 23 najznakomitszych Mężów tego kraju złożona, podała J. K. Mei przez Hr. Fin-gall prośbę.

P. Canning jeszcze nie wyzdrowiał ale wyszedł już z niebezpieczeństwa.

Wczoraj zawarł rząd z handlującymi do Rosyji kupcami kontrakty na do-

stawienie znaczney ilości konopi.

Ogłoszono tu 30 traktatów zawartych z 30 Wschodnio-Indyjskiemi Xiążętami, z których jedni mnicy więcej podlegliemi są Anglii, lub całkiem iey się poddali. Naydawniejszym z tych traktatów jest r. 1819 a naypóźniejszym d. 6 Marca 1824. Kraje, których się dotyczą, rozciągają się od Arabii aż do królestwa Awy, a od Tibetu aż do przylądka Komorin.

Do Hawanny nadeszła wiadomość, iż Kolumbijski okręt Boliwar zabrał okręt Hiszpański Tarantula z Kadyxu, mający 18 dział i 120 ludzi osady i wiozący pół miliona dolarów merkuryuszu, i t. d.

Wiele żołnierzy z byłego Hiszpańskiego woyska przyjęło służbę u Peruwianów. Jenerał Boliwar złożył wojskowy mundur i przy tem powiedział, że spodziewa się, iż nie będzie potrzebował już go wdziwiać. Kazał sobie nawet wąsy zgolić.

Podług podanego niższej izbie wykazu od 1go Stycznia 1815 spuszczonych z warsztatów zostało 68 liniowych okrętów i fregat, które razem 3886 dział noszą, 6 szalup, 37 brygów, 4 bombowych okrętów, 4 kutry, i 10 pomniejszych okrętów.

Podług doniesień z Banka, główne miasto Muntok przez okropny pożar w pyrzynę obrócone zostało. Z największem tylko natężeniem magazyny rządowe i kilka domów uratowanych zostało. Tak krajowcy, jako i Chinczykowie ponieśli przez to nieszczęście wielkie szkody.

— Dnia 3 Maja. —

Wczoraj zaszczycił J. K. M. obecnością swoją także teatr Drurylane i ubrał znowu sztukę „F evschütz.”

Lord Kanclerz i Hr. Münster mieli wczoraj posłuchania u Króla.

Xczę Northumberland udał się już przez Dover z swoją małżonką i licznym orszakiem do Francji.

Zdrowie P Canninga polepsza się i wyjechał wczoraj do wiejskiego mieszkania Lorda Etwerpoola.

Król postanowił rozebrać kazać część starego pałacu St. James i zastąpić go nowym gmachem, w którym po ukonczeniu założy swoje mieszkanie.

Wczoraj rano rozeszły się nader strwożliwe wieści, które na giełdzie okropny przestrah z rądziły i wszystkie papiery spadły w cenę. Wieści te odnoszą się: 1) że z powodu mowy Xcia Jorku w wyższej izbie przeciw Katolikom nastąpić może zaburzenia w Irlandyi; 2) że Parlament będzie niezłocznie rozwiązany; 3) że Ministervium będzie zmienione; 4) że Bank zmuszony będzie wstrzymać wyłaty. Gazeta Goniec czyni uwagę, iż z ostatnie powody są bezzasadne, a co się tycze pierwszego względem sprawy Katolików, niema podobieństwa, aby w Irlandyi zaburzenia nastąpić mogły, no 6 milionów Katolickich mieszkańców, zaledwo 600 korzystać będzie z przypuszczenia ich do praw obywatelskich. P. Huskisson przyłożył się także na wczorajszym posiedzeniu niższej izby do zważenia tych wieści, zbierając twierdzenie iakoby Bank zawiesić miał wypłaty, przypisując spadanie lub podnożenie papierow często zmiennemu biegowi pieniędzy.

Od Stycznia 1824 aż do tegoż miesiąca w r. 1825 wyszło z Anglii do różnych krajow i mill. 134,407 uncyy złota i 8 mill. 705,048 srebra.

Utworzyło się tu towarzystwo do założenia wielkiego cmentarza na wzór Paryżkiego pod nazwiskiem La Chaise Pomimo wielu ulepszeń w Londynie nie pomyslano dotąd o pogrzebaniu zmarłych za miastem.

Podług prywatnego listu z Hawanyn Gubernator tamteyszy rozkazał zająć własność majątnego tamteyszego obywatela, który udał się iako deputowany do Kolumbii.

Przez Pernambuko nadeszła tu wiadomość o Hiszpańskiej eskadrze w Caliao. Okręty Azylia i inne wojenne (trzy brygi i dwie korwety) opuściły spokojnie morze, dla udania się z znaczną liczbą Rozbistow do Europy. Peruwiański Admiral Guise uderzył na nie, lecz został odparty.

Listy z Akra w Afryce donoszą o zabranii w niewolą przez nasze woyska wnuka Króla Aschantow.

Nadeszła tu wiadomość, iż zamierzone przez Anglii osiedlenie na północnej stronie Nowey Hollandyi przy Port Essington uskuteczniene zostało. Wylądowanie nastąpiło bez żadnego oporu, założono tam mocną warownią, i d. 21 Października w rocznicę bitwy pod Trafalgar wywieszono z wielką uroczystością banderę Angielską. Kraiowcy, nadzy czarni dżicy ludzie w liczbie do sto sprzeciwiali się robotom, rzucając na robotnikow naszych kopie, lecz odparto ich strzelbą.

Na Neu - Sud - Wales zniesiona zo;

stała cenzura, i wychodzą tam teraz 2 Gazety.

Boliwar napisał do Panny Rowcroft, której owiec nasz Konsul w Lima, przez Kolumbijskiego żołnierza zabity został, pocieszający list, w którym zapewniał, iż Rząd Kolumbijski wyznaczy jej pensyją.

Na Manilla nastąpiło d. 28 Października r. z. okropne trzęsienie ziemi, podczas którego zginęło wiele ludzi i ryb. Nazajutrz powstał tam okropny wichur, który 6 statków rozbił i wiele innych szkód poczynił.

Sila merska Zjednoczonych Stanów połaecney Ameryki składać się wkrótce będzie z 7 liniowych okrętów, 10 fregat, 2 korwet, 15 szalup i kilkunastu pomniejszych okrętów. — Z tegoż kraju popłynęło na początku z. m. kilkanaście osób za okręcie Karo inajdo Grecy, dla dopomożenia Grekom wybicia się na wolność.

P. Humpbry Dawi wydał tu projekt względem utworzenia towarzystwa przykładającego się do podniesienia Zoologii, na wzór tutejszego ogrodowego towarzystwa. Wszystkie ryby w wodzie i ptaki na powietrzu i zwierzęta polne mają być do klimatu Londyńskiego przyzwyczajone.

D. 23 Kwietnia zawarte tu zostało niezwykłe małżeństwo. Autor wielu pism, nazwiskiem Henryk Tauton, liczący ter z 95 lat, ożenił się z 47letnią Panią Galton. Pan młody przyrzekł nowej żonie, iż takim będzie dla niej, jakim był dla pierwszej, z którą żył 78 lat.

Z Bruxelli d. 1. Maia.

Wyjazd królowej Jeymości naszej

do Berlina oznaczony jest na 9 b. m. Królowie Fryderyk już tam dnia onegdajszego w nocy pojechał.

Wczoray przybył tu Hiszpański gabinetowy gońiec z pismem do Posła Hiszpańskiego przy Dworze naszym, Hr. Navia, poczem tenże zaraz do Hollandyi wyjechał.

Posel nasz przy Porcie Ottomańskiej, Baron Zuylen, wyjechał ztąd onegdaj do Marselii, dla popłynięcia ztamtąd do Stambuła.

Przedonegdaj przebiegł tędy Angielski gabinetowy gońiec do Londynu.

Z Sztokolmu d. 3 Maia.

D. 1 b. m. rozpoczęła się zwyczajna do zwierzyńca przejazdka, dokąd wszyscy ludzie pieszo, konno lub powozem dążyli. Król i Następcy tronu byli tam na koniach. Najprzyjemniejszą powieścią sprzyjało przejazdce.

W przeszły piątek Rada stanu Hr. Lowenhielm wyjechał ztąd z swoim orszakiem do Francyi, dla znajdowania się na koronacy Monarchy tamtejszego.

Rząd uchwalił w tych dniach nowe urządzenie celi.

Sprawnicy przy Dworze naszym interessa Hiszpańskie. P. Alvarado, przybył w tych dniach do miasta naszego.

W Karlskronie skonfiskowano niedawno z Izraelitow znaczną ilość zabronionych towarów.

Rząd nasz wzajemniając się Rządowi Angielskiemu zażył znacznie opłatę portową od okrętów Angielskich.

Ogłoszony rachunek banku Norweskiego w Chryścianii w r. z. okazuje, iż miał kapit. tu 5 088. 802, a winien był 4 007,707 talarów bankowych, pozostawało mu zatem w zapasie 1,081,095 talarów t. t. k. w. z. t.

DODATEK
DO N^{ro} 41.
GAZETY KRAKOWSKIEJ

Z KRAKOWA DNIA 22 MAJA 1825 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Wiednia d. 13 Maja.

O da's ey podróży NN. Cesarstwa do Medyolanu mamy wiadomość: że NN. Cesarstwo zabawili do 4 Maja w Mantui, potem udali się do Kremony. Do pierwszego miasta zjechał d. 1 Maja J. K. W. Xzc Modenski, który tegoż dnia do swej stolicy odjechał, popołudniu przybyła tamże N. Arcyksiężna Marya Ludwika, Xiężna Parmenska, &c. Municypalność Mantuańska na uwiecznienie pamięci bawienia NN. Cesarstwa w tem mieście założyła w kilku dniach przez rozszerzenie kilku domów nową ulicę do Forum Virgilianum, którą na wylęciu do Forum zdobyć będąc wspaniałą, triumfalną bramą z napisem na obu prośadach:

Alla Maesta di Francisco I.

Questo nuovo adito al foro Virgiliano

La patria del Cantor di Augusto

Dedica e consacra.

Onorificata della presenza di Cesare

La Regia citta di Mantua

Riverente e leggja

Alle calende di Maggio 1825.

NN. Cesarstwo z obecnemi tam Wysokiem Panstwem przejechali d. 2 Maja godzinie 6 z południa przez nową tę ulicę do Wirgilijskiego amfiteatru, gdzie dana była operetka, potem znajdowali się na wyścigach wozowych na placu Wirgiliusza, których niezmierną liczbą widzów radosnemi okrzykami powitała.

Ze Lwowa d. 8 Maja.

Nawiasniwszy Pan najwyższą uchwałę z d. 20 Września r. z. raczył następujące nadać przywileje: Braciom Filipowi i Szymonowi Forchheimer, tudzież Jonaszowi Forchheimer handlującemu wełną w Tuszkowie, Cyrkule Piłznieńskim przywilej sietni na poprawę, za pomocą nowo wynalezioney machiny, czyszczenia każdej wełny białej z owiec żywych lub odeszłych, tak doskonale, iż wszelki brud, i proszek i każda inna nieczystość, osobliwie przy zdechłych owcach tak zwana skóra nerwowa odeydać, wlna przez ciśnienie machiny w kucie się trzyma, a uderzaniem teyże nabiera ciężkości rowney najcięższej wełnie merynosow; z oszczędzeniem czasu łatwiej

walkować się dalej, i na wszystkie macerale wełniane obrócona być może. 2) Antoniu Paklon i Rudolfowi Wappenstein synowi w Wiedniu Nro. 279 mieszkającemu, przywilej zletni na wynalazek, robienia świec zwyczajnym sposobem nie z łożu ale odrębnych substancyy, które ze świecami tychże wynalazców już u, przywilejowanemi i łożem robionemi mają zupełnie jednaki własności, a nadto, daleko dłużey od woskowych palą się. 3) Frydrykowi Egermann fabrykantowi towarów szklanych w Blattendorfie Cyrkule Laimeryckim, przywilej 15letni na wynalazek dwóch nowych gatunków emalii, Emalią biszkoktową i Emalią perłowej maciey zwanych, które nie tylko do zwierciadeł na ramy nowej mody, ale także do wykładania, ozdabiania i upiększania różnych sprzętów pokojowych jako to: kasetek, szkatulek, postumentów zegarowych, zwierciadeł stojących a nawet szafek i innych sprzętów użyte być mogą. 4) Frydrykowi Schöll farbierzowi i głównemu właścicielowi u przywilejowanej w kraju maszyny przedziałney do wełny owczej w Szlapanicach, tudzież Henrykowi Alexandrowi Luz, mechanikowi, Dyrektorowi i współwłaścicielowi rzeczoney fabryki na przedmieściu Bryńskim przy ulicy Rałaskiej Nr. 12 w Szlapanicach Nr. 43 mieszkającym przywilej 5letni na poprawę, robienia sposobem prościejszym maszyny parowej, w skutek czego a) maszyna poprawiona, porównana z dotąd znanymi, daleko mniej miejsca zajmie, mianowicie: maszyna wyrównyująca siłę 10 koni ma niespełna cztery stopy kwadr. płaszczyzny a w górę bez kołowrotu tylko półszostey stopy; b) ciśnienie tej

maszyny, znajduje w sameyże maszynie posiadę quierling, a zatem stawiania kołowego fundamentu staie się niepotrzebnem, i maszyna ta na każdym miejscu łatwo i bez znacznych wydatków ustawiona być może; c) maszyna ta przez prostą budowę i bardzo małe tarcie celuje nad wszystkiemi dotąd znanymi parowymi maszynami i od tych nie równie jest tańsza d) maszyna ta przez uchylenie stawienia fundamentu na podpory, jak i wszelkiego niebezpieczeństwa przy niej, staie się naysposobniejszą do pędzenia okrętów i powozów; e) parowy aparat daie się bez trudności czyścić od osiadającego wodnego namotu; nakoniec f) przy statkach przewozowych i powozach dostarcza pary za siłę koni nowo wynaleziony mały aparat, od większych różniący się, a połączony ze stosownie małą maszyną zaledwie 3 stopy kwadratowych w płaszczyźnie a 2 w górę miejsce zajmuie i ani 150 funtów waży. 5) Franciszkowi Selka, introligatorowi i tegoż synowi Jozefowi Selka, czeladnikowi w Wiedniu w mieście przy ulicy Rozmarynowey Numero 378 przywilej zletni na poprawę, robienia tak zwanych elastycznych siodeł, których używają tak początkowi jeźdźcy jako i podeszłe osoby i damy w przydtuzszem nawet i ciągłem jeźdzeniu otrzęsienia niedoznałą i od wszelkiego niebezpiecznego przygniecenia się ochronieni są, a że i ciśnienie znacznie zmniejszone jest, przeto osiednieniu konia i innym nieprzyjemnościom jest zapobieżono. 6) Antoniemu kawalerowi Billefort w Wiedniu przy ulicy Weichburgkiej w mieście Nro 914 przywilej 4oletni na wynala-

zek młocarni *Aeragraneus* przezwany, która na jeden dzień za 300 młócków młóci, słomy nie psuje, tak jakby ręce ludzkie cepami młóciły; do poruszenia tej maszyny wystarczą dwa konie, albo siła tynize wyrownywiająca i dwóch ludzi, a zważając, że budowana z drzewa i części jej są dosyć małe, w miarę użyteczności swojej, zbyt mało kosztuje, a ze względu składu swojego co do istoty zasadza się na tem: że blisko okrągłe ma w środku słup pionowy obracający się na czopie, słup ma cztery skrzydła podwojne, w których osadzonych jest 40 ukarbowanych klocków, ząbkowanych, te mając przyczepione na końcach cepy, walcami, będącemi w związku z temi 4ma skrzydłami, w górę i na dół poruszają się; a każdy cep, przez wagę wyższego końca ząbkowanych klocków przymocowaną, siłą przez tę wagę pomnożoną uderza, a potem sam od siebie w górę odskakuje, nakoniec siła dwóch koni lub wołów ciągnących, które właściwe koło po za obwód boiska, biegają, albo też siła wody, tamtej wyrownywiająca, udziela się słupowi, a przez to także i owym czterem skrzydłom i przez to obracanie słupa, cała maszyna z cepami utrzymuje się w ruchu. 7) Ignacemu Blaschke nauczycielowi prywatnemu z Fulnek, Cyркуlu Prerauskiego, trzyletni przywilej na odkrycie, robienia bawełny z roślin krajowych, która 1) bawełnę dotąd znaną nie tylko w białości ale nawet w dobroci przewyższa; 2) tak sama, jako też z właściwą bawełną zmieszana, do każdego upodobanego użytku, tudzież za war, czyli podszewkę służy; 3) wyrobki z niej nawet w lezeniu ciągną białosc do-

trzymują; 4) mieszając ją, przędzy większą moc nadaje, i 5) w porównaniu z ową wełną, którą z usion kapsulek, ludyg i drzew w krajach wschodnich i południowych wyrabiają taniej wyrabiana być może. 8) Franciszkowi Tachi kupcowi i posiadaczowi dobr w Comogletni przywilej na poprawę w budowie pieców do przędzenia orzechów jedwabnych, przez co wiele materiału palnego oszczędza się.

Z Hanoweru d. 6 Maia.

Stany Królestwa na wniosek Ministerium zezwoliły, aby pieniądze, których mieszkańcy zalanych części kraju na naprawienie swoich tam i szlus potrzebują, z kasy krajowej na rachunek kasy podatkowej zaliczone były. Stosownie do oznajmienia kolegium skarbowego z d. 3 b. ni. wypożyczanych więc będzie po 100, 200 &c. a najwięcej po 5000 talarów w złocie, w konwencyoney lub Pruskiej monecie na 3 $\frac{1}{2}$ od sta prowizyi z 3miesięcznem wypowiedzeniem.

Pod kierunkiem Kr. Pruskiego Ministra stanu, Barona Stein, prezesa środkowego dyrektoratu towarzystwa trudniącego się zbieraniem dawnych Niemieckich dzieł, ogłoszony tu został na prenumeratę pierwszy tom in folio ułożonego przez Sekretarza tutejszego Kr. Archiwum, Doktora Pertz, Zbioru źródeł do historyi Niemieckiej średniego wieku, od roku 500 do 1500. Kr. Hanowerskie Ministerium dla wsparcia tego narodowego przedsięwzięcia prenumerowało na 24 exemplarzów na papierze wełnowym.

Xzę Kambridgi obiedzła i szcze zniszczone przez powódź okolicy.

Od brzegow niższej Elby d. 10 Maia.

Z Algieru d. 8 Kwietnia

Gdy ostatnią pocztą z Anglii nadeszła pewność, że na teraźniejszych posiedzeniach Parlamentu nie nastąpi zmiana ustaw zbożowych, i wprowadzanie zagranicznego zboża nie będzie w tym roku dozwolone, ust i zatem w Hamburgu pokup na zboże i cena jego spadła.

Podczas niesłychanej powodzi w wschodniej Fryzji d. 13 i 4 Lutego r. b. uważano, iż woda w wyższej odnodze Emsy była zupełnie stona, czego przy dawniejszych powodziach nie było.

Na podbrzeżu Gotenburgskim zatopił się niedawno Angielski kupiecki okręt z ładem i ładunkiem.

D. 21 z. m. przybył tu Hiszpański jeneralny Konsul, P. Ortiz de Zugasti, na okręcie Francuzkim, dla zagodzenia sporów między naszym rządem i Królem Hiszpańskim. Po różnych naradach oświadczył nakoniec Dey, iż zamiast żądanych 3 mili. piastrow przestanie na 500,000; lecz z strony Hiszpanji ofiarowano mu tylko 200,000 piastrow. Gdy Dey nie przestał na tem, musiał zatem P. Ortiz bez ukończenia zgody odplynąć. Trzeba więc wkrótce oczekiwać rozpoczęcia nieprzyjacielskich krokow z strony Deja.

D O N I E S I E N I A.

Trezes Sądu Appellacyjnego W. M. Krakowa i Jego Okręgu.

Stosownie do przepisu Art: 115 Kodeksu Cywilnego podaje niniejszym do powszechnej wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi kraini tutejszego na wniesioną prośbę Kazimierza Pawlikowskiego. Ogrodnika na Kawiorach przy Krakowie pod L. i mieszkającego, Ojca i naturalnego Opiekuna małoletnich Barbary Maryanny i Romualda, z zmarłą Franciszką Magdaleną z Paneckich, dwojga inion Pawlikowska, spłodzonych dzieci, wydał w dniu 17 Marca r. b. przedstanowczy wyrok, ktorym wyszukiwanie Wincentego Grzybowskiego Wujka tychże małoletnich, od lat blisko trzydziestu w miejscu ostatniego jego zamieszkania w Mieście Krakowie nieobecnego, poleceniem zostało Sądowi Okręgu I. Wolnego M. Krakowa.

W Krakowie d. 16 Maia 1825 roku.

Nikorowicz

Raubach Sekr: Sądu Appel:

W dniu 24 Maia r. b. 1825 o godzinie 2 po południu w Kazimierzu przy Krakowie pod Nr. 1 odbędzie się w drodze Exekucyi licytacya ruchomości, iako to: Sprzętów domowych, Szkła, i naczyńia blaszanego i t. d.

Dan w Krakowie dnia 19 Maia 1825 roku.

Jacek Kawecki, Ken: Sąd.

W Dobrach Myśliwczów w Królestwie Polskim Wojewodztwie kaliszkim Powiecie Radomskim o mil 13 od Krakowa, o 4 od Miasta Szczekocin, a o mil 3 od Miasta Włoszczowy położonych otwartemi zostaną w dniu 1 Czerwca r. b. także znajdujące się Wody Mineralne Żelazne u źródeł swych: jedne do picia, drugie do kąpielu wygodnie usposobione, a przez opinią tak zśłatę z Rządu Kemijskiej Lekarskiej, iako też przez dobre skutki od wielu lat doświadczane, za powszechnie użyteczne uznane, gdzie także z powodu co raz liczniejszego zjazdu uczęszczających Wody te Osob w zeszłym roku wygodne nowe mieszkalne Domy wystawionemi, a na rok bieżący Ceny wszystkiego w stosunku do czasow teraźniejszych trudnych znacznie zmniejszonymi zostały, a to w celu by przybywający także dla zdrowia, lub zabawy Publicznosci pobyt równie dogodnymi, iak i przez różne rozrywki i bale przyjemnym uczynić.

W Myśliwczowie d. 10 Maia 1825 r.

Tuchowicz, Insp: D. M.